

กฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์: รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย

นาย มนต์ชัย ชาดำอำนายชัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญานิติศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชานิติศาสตร์

คณะนิติศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2545

ISBN 974-17-2773-9

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

- 8 ๒๕.๕. 2547

I 21009211

PRODUCT LIABILITY LAW: APPROPRIATE PATTERN FOR THAILAND

Mr. Montchai Tadaaumnuychai

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Laws in Laws

Faculty of Law

• Chulalongkorn University

Academic Year 2002

ISBN 974-17-2773-9

มนต์ชัย ธาดาอำนวยการ : กฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์: รูปแบบที่เหมาะสมสำหรับประเทศไทย. (Product Liability Law: Appropriate Pattern for Thailand) อ. ที่ปรึกษา : รศ. สุขุม ศุภนิธย์, 146 หน้า. ISBN 974-17-2773-9.

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ศึกษาแนวความคิดและพัฒนาการที่เกี่ยวข้องกับกฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์จากต่างประเทศและยังวิเคราะห์ถึงปัญหาที่เกิดขึ้นจากการบังคับใช้กฎหมายดังกล่าวในต่างประเทศและปัญหาที่จะเกิดขึ้นกับบุคคลที่เกี่ยวข้องหากมีการนำมาบังคับใช้ในประเทศไทยเพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมในการนำมาปรับใช้ในการจัดทำกฎหมายของประเทศไทยต่อไป

ผลการศึกษาพบว่าในต่างประเทศเดิมมีการใช้หลักความรับผิดเด็ดขาดในความเสียหายที่เกิดจากการใช้ผลิตภัณฑ์ซึ่งก่อให้เกิดภาระต่อผู้ประกอบการธุรกิจมากเกินไป ต่อมากฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์จึงพัฒนาแนวทางเป็น 2 ระบบคือระบบฟ้องร้องคดีซึ่งยังคงใช้หลักความรับผิดเด็ดขาดและระบบกองทุนประกันความเสียหาย ที่กำหนดให้ผู้ประกอบการธุรกิจและผู้บริโภคต่างมีส่วนร่วมในการจ่ายเงินสมทบเข้ากองทุน ระบบนี้สามารถนำมาใช้ร่วมกันกับระบบฟ้องคดีได้ด้วยการจำแนกผลิตภัณฑ์ที่มีโอกาสที่จะก่อให้เกิดความเสียหายให้แก่ผู้บริโภค เช่น เวชภัณฑ์, ยา, อาหาร, เครื่องดื่ม, รถยนต์และจัดตั้งกองทุนประกันความเสียหายกับผลิตภัณฑ์ดังกล่าวโดยแหล่งที่มาของกองทุนมาจากผู้ประกอบการและผู้บริโภค การใช้ระบบกองทุนประกันความเสียหายจึงเป็นทางออกที่สร้างสมดุลมิให้ภาระตกอยู่กับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งมากเกินไป แม้ว่ากฎหมายความรับผิดในผลิตภัณฑ์จะทำให้สินค้ามีราคาสูงขึ้นแต่ทำให้ผู้บริโภคมีความมั่นใจในความปลอดภัยจากการใช้สินค้าเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน ส่วนในประเทศไทยปัจจุบันมีร่างกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดในผลิตภัณฑ์อยู่ในระหว่างการพิจารณาซึ่งมิได้ประกาศใช้บังคับ การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้จึงพยายามเสนอรูปแบบในการนำระบบฟ้องร้องคดีและระบบกองทุนประกันความเสียหายมาใช้ร่วมกันซึ่งผู้เขียนเชื่อว่าเหมาะสมและเป็นธรรมต่อทั้งผู้ประกอบการธุรกิจและผู้บริโภคในประเทศไทย

ภาควิชา นิติศาสตร์.....ลายมือชื่อนิติ.....
 สาขาวิชา.....นิติศาสตร์.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
 ปีการศึกษา 2545.....ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

4286104134 : MAJOR LAW

KEY WORD: PRODUCT LIABILITY / STRICT LIABILITY / ABSOLUTE LIABILITY

MONTCHAI TADAAMNUAYCHAI : PRODUCT LIABILITY LAW : APPROPRIATE PATTERN FOR THAILAND. ADVISOR : ASSOC.PROF.SUSOM SUPANIT , 146 pp. ISBN 974-17-2773-9.

This study investigated concept and development of foreign Product Liability Law and the problems of the enforcement of such Law in foreign countries and what would be the implication if this law is applied in Thailand, in order to find the appropriate pattern of Product Liability Law in Thailand.

Results of the study indicated that in foreign, strict liability was originally applied in Product Liability case which left excessive accountability to business sector. Later, development of product liability law was divided into two systems; i.e. litigation which is based on strict liability rule and Product Liability insurance fund which must be sponsored by business sector and consumers participatively. This system could be used in combination with the litigation system by categorizing products that could create damages to consumers such as medical supplies, medicine, food, beverages, automobiles and setting up product liability insurance fund for these kinds of products which funded by business sector and consumers. This fund is the appropriate solution for not creating more liable to either parties. Though Product Liability Law will effect the price of product, consumers will have more confidence in product safety. In Thailand, a draft of Product Liability Law is under consideration. This study then tried to suggest the concept to apply the litigation system and Product Liability insurance fund in combination by seeking appropriate pattern for Product Liability Law in Thailand which author believed to be appropriate and fair for both business sectors and consumers.

Department LAW Student's signature.....

Field of study LAW Advisor's signature.....

Academic year 2002 Co-advisor's signature.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ลงได้ด้วยความช่วยเหลือของผู้มีพระคุณหลายต่อหลายท่าน ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รศ.สุชม ศุภนิธย์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ซึ่งปลุกฝังให้ผู้วิจัยรู้จักคิดให้เป็นและเรียนรู้ถึงกระบวนการศึกษาที่ถูกต้อง ขอกราบขอบพระคุณ รศ.ไพฑูริย์ คงสมบูรณ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผศ.ดร.ฉันทิชย์ โสทธิพันธ์ ผศ.กนิษฐ บุนยัษฐิติ และอาจารย์ชยันติ ไกรกาญจน์ คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ที่ได้สละเวลาอันมีค่ามาทำการสอบและให้คำแนะนำในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ให้มีคุณค่ายิ่งขึ้น

ผู้วิจัยขอขอบคุณอาจารย์ณรงค์เดช สรุโฆษิต ที่ให้ความช่วยเหลือในทุกๆ ด้าน และให้คำปรึกษาที่ดีตลอดเวลาที่ผู้วิจัยได้จัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบคุณคุณชัชวาล หรยางกูร ที่ให้ความช่วยเหลือด้านภาษา และเพื่อนๆ ที่ให้กำลังใจที่จะทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วง

ผู้วิจัยขอขอบคุณคุณพ่อคุณแม่ที่เป็นกำลังใจให้ผู้วิจัยเสมอมา ทำให้ผู้วิจัยสามารถฝ่าฟันอุปสรรคปัญหาต่างๆ ไปได้ ขอขอบคุณพี่ชายที่ให้ความอนุเคราะห์ในทุกๆ เรื่อง ขอขอบคุณพี่สาวคนโตในความช่วยเหลือด้านวิชาการและด้านภาษากับผู้วิจัยอย่างดี ขอขอบคุณพี่สาวคนเล็กในการดูแลการจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์รวมถึงเป็นเพื่อนผู้วิจัยในการหาข้อมูลตามสถานที่ต่างๆ จนสำเร็จลุล่วงเป็นอย่างดี ขอขอบคุณพี่สะใภ้และหลานๆ ที่ทำให้ชีวิตของผู้วิจัยมีความสุขเมื่อได้พบเห็นรอยยิ้มและเสียงหัวเราะที่มีให้กับผู้วิจัยตลอดเวลา ผู้วิจัยขอขอบคุณอากที่ให้กำลังใจและช่วยสนับสนุนให้ผู้วิจัยตั้งใจศึกษาเล่าเรียนจนสำเร็จ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้หากจะปรากฏคุณค่าและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาอยู่บ้าง ผู้วิจัยขอกราบเป็นกตเวทิตาคุณแด่บิดา มารดา คณาจารย์ตลอดจนผู้มีพระคุณทั้งหลาย แต่หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีข้อบกพร่อง ไม่สมบูรณ์แต่ประการใด ผู้วิจัยขอน้อมรับไว้เพียงผู้เดียว

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ	ช
บทที่	
1 บทนำ	1
วัตถุประสงค์	3
สมมติฐาน	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	4
2 แนวความคิดเกี่ยวกับหลักความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์.....	6
2.1 ที่มาและแนวคิด	7
2.2 ความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ที่ใช้หลักกฎหมายละเมิด.....	9
2.2.1 ทฤษฎีรับภัย.....	10
2.2.2 ทฤษฎีความผิด.....	11
2.3 หลักความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ที่ใช้หลักกฎหมายสัญญา.....	16
2.3.1 หลักความรับผิดชอบในคำรับประกัน.....	16
2.3.2 หลักความสัมพันธ์ทางสัญญา.....	18
2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับหลักประกันสังคมที่นำมาปรับใช้ ในกรณีความเสียหายเกิดจากผลิตภัณฑ์.....	20
3 วิวัฒนาการทางแนวความคิดของทฤษฎีรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ในต่างประเทศ.....	24
3.1 ประเทศสหรัฐอเมริกา.....	24
3.1.1 ความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ที่ใช้หลักกฎหมายละเมิด.....	26

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
3.1.2 ความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ที่ใช้หลักกฎหมายสัญญา.....	34
3.1.3 ความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ที่ใช้กฎหมายพิเศษ	37
3.2 กลุ่มประเทศสแกนดิเนเวีย	50
3.2.1 ความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ที่ใช้หลักกฎหมายละเมิด	51
3.2.2 ความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ที่ใช้หลักกฎหมายสัญญา	53
3.2.3 ความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ที่ใช้หลักกฎหมายพิเศษ.....	55
3.3 การเยียวยาความเสียหายอันเกิดจากการใช้สินค้าโดย ระบบกองทุนประกันความเสียหาย	58
4 ความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ตามกฎหมายของประเทศไทยในปัจจุบัน	64
4.1 หลักความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ที่ใช้หลักกฎหมายสัญญา	64
4.2 หลักความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ที่ใช้หลักกฎหมายละเมิด	74
4.3 หลักความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ตามกฎหมายอื่นของไทย	83
4.4 แนวโน้มเกี่ยวกับกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ในประเทศไทย	85
5 ผลกระทบของการมีกฎหมายความรับผิดชอบในผลิตภัณฑ์ต่อภาคธุรกิจ และภาคอุตสาหกรรมในประเทศไทย	97
5.1 ภาพรวมเศรษฐกิจของไทยและระบบจัดจำหน่ายสินค้าในประเทศไทย.....	97
5.2 ผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรม: ศึกษาผลกระทบจากประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นกรณีตัวอย่าง.....	103
5.3 ผลกระทบต่อภาคธุรกิจและภาคอุตสาหกรรมในประเทศไทย.....	107
6 บทสรุปและข้อเสนอแนะ	110
6.1 บทสรุป.....	110
6.2 ข้อเสนอแนะ.....	115

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
รายการอ้างอิง	119
ภาคผนวก.....	123
ก ร่างพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้า พ.ศ....	123
ข ร่างพระราชบัญญัติความรับผิดชอบต่อความเสียหายที่เกิดขึ้นจากสินค้าที่ ไม่ปลอดภัย พ.ศ.....	128
ค บทสัมภาษณ์ผู้ประกอบการธุรกิจและตัวแทนผู้บริโภค.....	136
ประวัติผู้เขียนวิทยานิพนธ์.....	146